

FOLK OG LAND

NR. 2 — 7. ARGANG

LØRDAG 18. JANUAR 1958

LØSSALG 65 ØRE

Londonregjeringens farlige spill i 1945

Svensk motstand hindret nye krigshandlinger på norsk jord. — Var det Nasjonal Samling som fikk Terboven til å resignere?

En ny svensk hvitbok er kommet og har påny brakt pinlige ting i forbindelse med London-regjeringens virksomhet for dagen. Det blir i hvitboken slått fast at London-regjeringen ved hele tre anledninger i 1945, første gang allerede 1. februar, forsøkte å presse den svenske regjering til krigshandlinger mot den tyske Norges-armé og dermed selvfølgelig brakte den norske sivilbefolkning i ytterste fare. Heldigvis bevarer svenskene hodet også i denne situasjon, og lot seg ikke hverken true eller tryggle til skritt som alle informerte vet kunne ført til de alvorligste ulykker for det norske folk.

Bakgrunnen for disse desperate utpresningsforsøk fra Londonregjeringens side var, som det også innrømmes av Londonregjeringens utenriksminister Trygve Lie i et intervju med Aftenposten, at regjeringens engelske oppdragsgivere hadde gitt sine

norske «allierte» klart og tydelig tilkjenne, at noen engelsk landgang og krig i Norge, slik Londonregjeringen forlangte, kunne det under ingen omstendigheter bli tale om. England manglet tonnasje — den norske handelsflåte var vel disponert på annen måte, — det manglet soldater, det manglet marinefartøyer og det manglet formodentlig også lyst på et nytt norsk eventyr. Krigen med Japan var jo ennå ikke avgjort.

Rendulic i Finnmark.

De russiske venner hadde forlenget og definitivt stoppet fremrykningen etter at Rendulic hadde anvendt den brente jords taktikk i Finnmark, og den eneste sjanse for Londonregjeringen til i politisk øyemed å få istand krigshandlinger på norsk jord i krigens slutfase var altså Sverige.

Det var en stor ulykke for Finnmarks befolkning og bebyggelse da London-regjeringens bolsjevik-allierte rykket over den norske grense med assistanse av noen symbolske hjelpetropper i Utenlands-Norges sold. Alle meningsberettigede vet at disse militære operasjoner var uten betydning for krigens utfall og at de åpnet døren nettopp for det som også kapitulasjonsavtalen i 1940 med tyskerne tok sikte på, nemlig å hindre det verste av alt, at russerne fikk fast fot på norsk jord. Som en vil erindre foregikk jo nemlig dette merkelige, at mens krigen med Tyskland etter sigende fortsatte like godt etter kapitulasjonen, så ble alt lagt tilrette for et direkte militær samarbeide med dem vi altså var i krig med og mot russerne som vi etter sigende senere var allierte med, og som vi for øvrig nå igjen ruster på harde livet mot.

Mennene i London var sikkerlig ikke dummere enn at de var klar over hva stemor Sovjet!

en slik russisk fremrykning i Finnmark ville føre til, om ikke annet så måtte vel noen av generalstabsoffiserene i London ha kunnet forklare dem at avbrenning av bebyggelsen i Finnmark var en uunngåelig militær følge av en slik fremrykning. En lignende taktikk var selvfølgelig ikke latt ute av betraktning i de norske forsvarsplaner før krigen, og om ikke annet så måtte vel den finske avbrenning av Petsamodistriktet da russerne rykket frem under vinterkrigen ha antydning klart og tydelig hva det ville føre til å innlate seg på unødvendige og farlige militære eventyr i Finnmark.

Mens det for russerne vel var av noen militær betydning å prøve å binde flest mulig tyske tropper i Norge, slik at

(Forts. s. 6).

OLAF HOLM:

HVA SKJEDDE PÅ ELVERUM?

Langt om lenge har man av forskjellige kilder fått opplyst endel av hva som skjedde på Elverum i de betydningsfulle april dager i 1940. Av kjennsgjeringer er følgende opplyst, — alt pratet omkring har ingen betydning:

1. Stortinget sluttet seg enstemmig (inkl. C. J. Hambro) til statsminister Nygaardsvolds forslag om å søke å komme til en forståelse med tyskerne på okkupasjonsbasis.

2. Til forhandling herom med den tyske representant (som hadde anmodet om en sådan) valgte Stortinget Mowinkel, Lykke og Sundby.

3. Der fant deretter sted et møte mellom den tyske minister Dr. Bräuer og utenriksminister Koht i nærvær av kongen. Forøvrig ingen.

4. Dr. Bräuer fremsatte krav om en norsk regjering, som den tyske kunne ha tillit til.

5. Utenriksminister Koht avviste kravet under henvisning til at det, etter hans mening, ville være et brudd på den parlamentariske stats-skikk, som var en del av den norske konstitusjon. Kongen forholdt seg taus under hele møtet.

6. Utenriksministerens standpunkt ble av ham selv ført i pennen og senere — ved hjelp av en trusel om abdikasjon — vedtatt av regjeringen. Hva skulle denne trusel ellers tjene til? Hvorvidt statsm. Nygaardsvold desavuerte sitt eget standpunkt og initiativ i Stortinget er ikke opplyst. Fremgangsmåten kan best karakteriseres som «den omvendte parlamentarisme». Stortingets vedtak ble feid vekk og parlamentarismen gikk i dvale ved det skritt som angivelig skulle holde den våken.

7. Det har vært hevdet, at utenriksministerens ultimatum til den øvrige regjering og dennes godtakelse av dette, har vært diktert av frykten for en regjering Quisling, ikke av den angivelige omsorg for den parlamentariske statskikk. Et krav om dette ble ikke fremsatt og heller ikke ventilert fra noen av partene, så meget mer som det var på Dr. Bräuers foranledning at Quisling trakk seg tilbake og ga beskjed herom. Til dette er svart, at dette hadde regjeringen på dette tidspunkt ennå ikke kjennskap til. Såmeget desto verre! Ti den logiske konsekvens herav igjen er, at hvis regjeringen hadde kjent til at Quisling ikke kom på tale, også fordi han under de foreliggende omstendigheter endog var uvillig, så ville den ha respektert Stortingets vedtak. Og når den ikke gjorde det, så var det altså allikevel ut fra den ennå herskende frykt for Quisling som regjeringssjef, hvilket ikke kan forklares med annet enn rent partipolitiske interesser. At partiinteresser går foran landsinteresser er ikke ukjent i norsk politikk, men dette

(Forts. s. 6).

Den samme

Herr Anders Lange.

Jeg har lest Deres artikkel «Prügelknabe» i Folk og Land nr. 40 — 1957.

Jeg vil i den anledning spørre Dem om De er den samme Anders Lange som bodde i Tomter under siste verdenskrig.

Er De det bør De gjøre Folk og Lands lesere oppmerksom på Deres opptreden 10. mai 1945 mot NS-folk, og at De siden har skiftet mening.

Ellers synes det meg at leserne av Folk og Land må få et feilaktig inntrykk av Dem.

Tomter 6. 1. 1958.

Egil Heiaas.

Til redaksjonen av Folk og Land.

Vennligst ta dette inn i bladet. Jeg er den samme Anders.

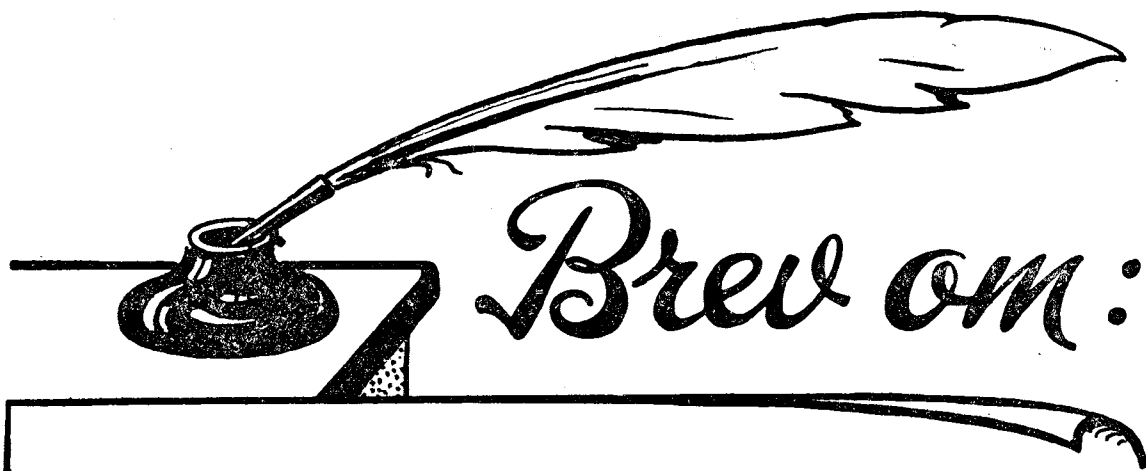
Heggedal 9. 1. 1958.

Anders Lange.

Svinger værhanen igjen?

Tenk, jeg synes ikke du har så stor munn likevel jeg, Be-

«Under en hårdere himmel»

Jeg har lest forskjellige innlegg i dagspressen for og imot Bjørneboes bok «Under en hårdere himmel». Selv har jeg ennå ikke lest boken, men jeg gleder meg til å få lese den. Hvor godt det gjør at en forfatter tør ta bladet fra munnen og si fra. Men noen har jo betvilt at det virkelig kan ha hendt det som Bjørneboe skriver. Derfor vil jeg fortelle hva jeg har opplevd i fengsel og leir etter frigjøringen.

Jeg er en eldre prestekone og var passivt NS-medlem og har aldri hatt noe tillitsverv innen partiet. Den 9. mai kom ca. 8 unge menn og arresterte min mann. Blant dem et par av hans konfirmanter. Et par dager etter kom der et meget ukjærlig brev fra biskopen. Vi måtte øyeblikkelig forlate prestegården. Jeg og mine tre unge døtre begynte så å pakke sammen våre eiendeler. Vi tenkte å reise til mitt hjem, men da jeg kom på lensmannskontoret for å be om reisetillatelse ble jeg arrestert. Sammen med 5 unge menn med geværer ble jeg kjørt til fengslet. Jeg bad om å få tale med prostens først, da jeg ikke skjønnte

Se der har vi det på prent!

Nationen har hatt et intervju med den fratredende formann Haugen i Studentsamfundet ved Norges Landbr.-høgskole.

Blant annet spørres det om han har hatt noen skuffelser?

Svar. «Vi forsøkte å få til et diskusjonsmøte om trykkekfrifheten i høst, og i den anledning kontaktet vi ca. tyve personer med spørsmål om de kunne innlede en diskusjon. Alle var interessert, men ingen hadde høve til å komme —!»

Så vet vi det, at presse og forfattere er pålagt visse restriksjoner i det «frie Norge». Det er vel også etter disse prinsipper, at våre folk er satt utenfor når det gjelder artikler i pressen, bl. a. Nationen.

Alf.

hvorledes vi skulle få ryddet prestegården når jeg ble tatt og de tre unge døtre ble latt alene. Prosten svarte: «Jeg kan dessverre ikke hjelpe Dem». Så gikk turen til kretsfengslet hvor jeg ble puffet inn i en celle sammen med 5 andre kvinner. Det var en enmannscelle. Vi lå tett i tett på gulvet på halmmadrasser. Disse ble om dagen stuert opp mot den ene veggen. I hjørnet den fatale bøtten. Her ble jeg i 4 dager inntil vi ble overført til en leir.

Da vi var i kretsfengslet, var der 2 piker som var helt isolert fra oss og gikk i en luftegård for seg selv. Jeg fikk vite at de var syke. Men nå hendte det at de kom på samme rom som meg i leiren. Vi hadde spiseredskaper og vår tilmålte matrasjon sammen i et skap. På vårt rom var der 6 kvinner. Jeg spurte legen, som hadde tilsyn med leiren, om det var rett at syke og friske var sammen. I kretsfengslet var vi nemlig strengt atskilt. Han svarte bare: «Jeg tror ikke de er smittefarlige».

Maten var helt ubeskrivelig. Det var sild som ble tatt rett av tønne, klippfisk sort av midd og råttent kålrabi og poteter. På klippfiskvannet kokte de spinatsuppe, men den var full av fiskeben og meget uappetittelig. I de 45 dager jeg satt i leiren, gikk jeg ned 12 kilo.

En dag ble jeg hentet av en vakt som sa jeg skulle være med å gjøre rent i en prestegård. Her lå jeg på kne og skurte med en vakt bak meg. Han stakk meg i ryggen med geværet hvergang jeg rettet ryggen litt opp. Om og om igjen måtte jeg skure gulvet før han slapp meg opp. Hvis vi var nødt til å gå på WC stilte vaktene seg i døren og flirte av oss samtdiig som de kom med de slibrigste og verste gloser.

På vårt rom var der en frue som skulle ha barn. I sin fortvilelse tenkte hun bare på å bli kvitt det, og hoppet om morgenen ut fra øverste køye. Det gikk selvfølgelig galt, og hun fikk en voldsom blødning. Vi lå i soveposer av papir, så vi hadde lite eller ingenting å hjelpe oss med. I den ene enden av gangen var

der et rom hvor der satt to unge gutter med hvitt bind om armen og Røde Kors merket. Jeg bad dem straks å hente lege for en var blitt alvorlig syk. «A, hu dauter vel ikke», svarte de. Ingen lege kom. Jeg gikk atter bort på sanitetskontoret og forlangte temmelig bestemt at de skulle ringe til legen. Til svar fikk jeg: «Hold kjæft og dra til o.s.v.»

Pasienten ble blekere og blekere og vi som forsøkte å hjelpe henne så godt vi formådde, var aldeles fortvilte. Endelig klokken 7—8 om kvelden kom legen på sitt vanlige besøk i leiren. Jeg ropte til ham straks jeg så bilen, og han kom inn med en gang. Han ble meget forskrekket og sa: «Men hvorfor i all verden har dere ikke sendt bud på meg før». «Det har vi forsøkt i hele dag», sa jeg, «men saniteten tok oss ikke alvorlig». På fem minutter var sykebilene der og kjørte henne til sykehuset. Hva det siden ble til med henne fikk vi ikke vite men hun kom ikke tilbake til leiren.

En dag suste en geværkule forbi mitt hode — 20 cm fra — og tvers gjennom vinduet. Da ble leirsjefen forskrekket, han er nå lektor i Oslo, og forbød slik lettsindig omgang med skytevåpen. Ikke desto mindre skjøt vaktene etter leggene på oss i lufte-timen hvis vi stoppet opp et øyenlikt i rundgangen. Vi så gutter som ble stillet opp mot veggen i flere timer til de besvimte.

Dette er bare et lite utdrag av hva jeg har opplevd i leiren. Etter 45 dager slapp jeg ut. Da jeg sto på jernbanestasjonen for å ta toget kom en mann bort og spyttet på meg og øste over meg en masse forbannelser. Senere kjempet jeg min livskamp i 4 år som fabrikkpiker. Jeg klarte å holde det flytende, men så sto jeg også ved pumpene så å si natt og dag.

Det verste som hendte oss var da vår kjære og eneste sønn døde i 47. Han satt på Ilebu hvor han ble underernært. Han var negativ, og ble smittet av tuberkulose. Da han nesten ikke orket å arbeide, sa vaktene at han simulerte. Så gikk det noen uker med sykdom uten at vi fikk vite noen ting. Vi kunne jo bare besøke ham en gang i måneden. Så kom det plutselig telegram fra Gleditsch

Det hvitboken ikke forteller

En ny svensk hvitbok har sett dagens lys. Alle er enig om at den svenske regjering så rett, når den nektet å intervenere i 1945. Dertil kom jo at det norske folks følelsesliv ble spart for ydmykelsen ved å bli befrikk av broderfolket. Man ville heller at England skulle befri oss, når det hadde skylden for at vi kom opp i ulykken! Det mest interessante under okkupasjonen, hvor det gjelder forholdet mellom Sverige og Norge, nevnes ikke i de inntil nå offentliggjorte svenske hvitbøker. Dette skyldes sikkert hensynsfullhet mot Norge. Myten om exil-regjeringens krig fra London må ikke skades.

De fleste husker vel fremdeles, at general Erichsens divisjon måtte gå over grensen til Sverige, for ikke å bli tatt til fange. Etter at Norge hadde kapitulert 10. juni 1940 fikk de i Sverige internerte norske tropper adgang til å reise hjem til det tysk-okkuperte Norge. Hvis Norge fremdeles hadde vært i krig, ville dette ikke ha funnet sted. Sverige ville i så fall ha brutt sine forpliktelser overfor folkeretten og sin nøytralitet. Det er klart at den svenske

regjering, for orden skyld, har innhentet den norske exil-regjeringens samtykke til hjemsendelse av de internerte tropper. I denne forbindelse er det utvekslet noter og telegammer. Exil-regjeringen i London ville ikke ha gått med på utleveringen av divisjonen, hvis den mente seg å være i krig med Tyskland. Det ville jo ha vært en hårreisende forbrytelse. Man kunne risikert at de norske tropper var blitt tyske krigsfanger. Sverige har ganske sikkert utvilsomt sikret seg mot enhver kritikk fra norsk hold ved å innhente skriftlig samtykke fra Nygaardsvold-regjeringen i London.

Aktstykkene om disse forhandlinger er ennå ikke offentliggjort. Hvorfor? Jo fordi våre nåværende makthavere må ha henstillet til Sverige om å bli forskånet for dette. Hva med hele rettsoppgjøret, hvis den norske exil-regjering skriftlig har erklært, at de norske tropper i Sverige kunne sendes hjem, da Norge ikke lenger var i krig med Tyskland? Det er selvsagt slik det er, men dette må ikke offentliggjøres. Norges innen- og utenrikspolitikk må fortsatt baseres på gamle løgner.

Telemarking.

J. B.:

Kamp mot kommunismen

Den kamp Vesten i dag fører mot den internasjonale kommunisme vil aldri føre til seir. Med kapital søker Amerika å fjerne misnøyen i de

på Ilebu at vår sønn var sendt til Ullevål, vi måtte besøke ham straks. Etter 5 dager døde han av tuberkulose milliaris.

Det har alltid undret meg at ikke noen av kirkens menn tenkte på sine embetsbrødre i den hårde tiden vi gjennomlevet. Vi hadde vært prestefolk i 37 år og gitt kirken våre krefter.

En — en prest så til oss engang. Det ble med det. Men vi klarte oss ved å arbeide med våre hender og behøvet ikke økonomisk hjelp av noen.

Vi har nå fått oss et deilig lite hjem igjen med en del av de kjære ting som ble reddet fra katastrofen. Meget ble stjålet fra oss og ødelagt og mitt piano, som jeg var så glad i, måtte jeg selge for å betale boten som var på kr. 2000. Jeg fikk altså 45 dagers fengsel samt 2000 kr. i bot for passivt medlemskap i NS.

Prestekone.

«frie land» for på denne måte å hindre at disse land blir kommunistiske. Men misnøye, fattigdom og kaos er ikke det eneste grunnlag for kommunismen. Det er bare noen av kommunismens midler i de land hvor det måtte passe. Kommunismen er en ideologi som lover folkene nettopp det motsatte av fattigdom. En besnærende ideologi. Den fenger lett hos massene og begeistrer den blåøyete. Man forstår ikke at bordet fanger.

Kommunismens allierte er faktisk det parlamentariske system, partistyre og ukynligheten i styre og stell. Så lenge de europeiske nåværende randstater og Amerika tvilholder på at det parlamentariske system er den eneste form for et virkelig demokrati har Sovjet ingen grunn til å beklage seg.

Gjennom det parlamentariske system nyttes de ameri-

(Forts. s. 7).

FOLK og LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Vekk med frasene!

Kunne det ikke snart være på tide at vi kastet frasene overbord her i landet og vendte tilbake til realitetenes nøkterne verden?

I et tiår har nå Europas uopplukte land i amerikansk regi ført et slags korstog mot den kommunistiske fare. Med flyvende faner og klingende propagandamelodier har de tatt plass i den antikommunistiske front, som ingen har gjort mere for å etablere enn nettopp den mann hvis navn de tillater seg å bruke som skjeldsord, Vidkun Quisling. Det var de folk her i landet som nå løper i spissen for det antikommunistiske korstog med Nasjonal Samlings gamle faner vaiende i vinden, som ikke skammet seg for å smelle fengselsdørene igjen nettopp bak de menn som konsekvent og utrettelig har ført denne kamp opp gjennom årene. Tiltross for at en nå vel ikke kan unngå å se at Quislings forutsigelser og advarsler var av rent visjonær karakter, så faller det ingen inn å innrømme at det var ikke tomme skremsler Nasjonal Samling kom med før og under den siste verdenskrig.

Vi bebreider naturligvis ingen at de fører vår kamp mot kommunismen videre, det er jo ikke noe galt i omsider å komme til nasjonal sans og samling, selv om vi nok kunne tenke oss bedre metoder enn den farlige, nesegruse underkastelse under den anglo-amerikanske allianse mot Sovjet. Vi kunne for eksempel tenke oss et nordisk forbund til vern om den nordiske rase istedenfor en delvis aggressiv og offensiv sammenslutning ledet av lettvinde amerikanske partipolitikere.

Men bortsett fra denne uenighet om midlene, så er vi naturligvis fortsatt enig i målet: forsvar mot den kommunistiske fare og mot østens menneskeholder, som allerede har slukt halve Europa og som stadig presser på vestover.

Det er på bakgrunn av denne enighet vi vil be dem som nå endelig i den trettende time har tatt vår gamle kamp opp, om også å kaste propagandafrasene fra en åndelig mørketid/overbord og innrømme kjennsgjerningene, som jo kort og godt er, at aldri har noen hjulpet kommunismen så avgjort og skjebnesvangert som de forblindede politikere — vi kvier oss faktisk for å kalle dem for statsmenn — som førte sin uforsonlige kamp mot Tyskland til the bitter end, på bekostning av Europas fred, frihet og sikkerhet.

De her hjemme som er medansvarlige i dette, har såvisst ikke noe de skulle ha sagt oss, hverken om svik mot fedrelandet, friheten, eller noesomhelst annet. Det er oss utviklingen har gitt rett, så sørgelig det i og for seg er. Det er vår linje som varetok fedrelandets sanne interesser. Det var oss som kjempet kampen for Europa mot kommunismen dengang kommunistbekjemperne av i dag hang i frakkeskjøtene på Stalin. Det var våre gutter, frontkjemperne, som tok den første tårn i kampen mot den uhyggelige makt alle krigsbestreper og all propaganda i dag er rettet mot, og som ofret liv og blod og helse på østens blodige slagmarker. La så frasene fare — det er på fruktene treet skal kjennes.

Var det så ikke på tide at disse gutter som bar byrdene fikk sin oppreisning? Var det ikke på tide at dagens kommunistbekjemperne takket gårdsdagens for innsatsen? Var det ikke på tide at det antikommunistiske samfunn av i dag følte sitt ansvar overfor de frontkjemperne som mistet helse og førlighet i kampen mot kommunismen?

Eller skal man aldri finne en gnist av anstendighet hos de toneangivende i dette Dagbladredne land? Skal vi fortsatt vandre i baglerbispens mørke skygger?

Major Hans Aasnæs om general Ruges oppfordring og befalets dilemma

I sin tid skrev major Hans Aasnæs en meget alvorlig forestilling til de norske militære myndigheter, i anledning den mistenkeliggjørelse som ble startet mot de mange norske befalingsmenn, som tyskerne heftet, bl. a. fordi flere hadde brutt sitt æresord etter kapitulasjonen i 1940. Tyskerne fryktet bl. a. at dette brudd på militære æresforpliktelser skulle gripe om seg.

Blant annet skriver major Aasnæs og hans ord kaster et tragikomisk skjær over påstanden om den fortsatte krig» etter 10. 6. 1940:

«Det forbauset sikkert mange at sjefen for Forsvarets Overkommando, general Ruge, ikke etterkom den oppfordring han fikk — og fulgte Konge og regjering for å fortsette kampen fra et sted utenfor landets grenser. Generalens beslutning om å bli tilbake og gå i krigsfangen-

skap kom utvilsomt til å spille en stor rolle for de befalingsmenn og de avdelinger som på det tidspunkt var i Nord-Norge og kunne ha reist med til England (Men ville regjeringen ha dem med? Reaksjonell bemerkning) og for de offiserer som senere gikk hjemme og spurte seg selv hva det nå var riktig å gjøre».

«Den omstendighet at generalen tilrådet offiserene å avlegge æresord på ikke å løfte våpen på nytt mot den tyske krigsmakt, — skulle så visst ikke tilskynde noen til senere å forsøke seg».

Dette er en anerkjent og interressert norsk offisers ord. Hans Aasnæs har hele sitt liv søkt å dyktiggjøre seg for ak-

tiv militær innsats for Norge. Hans ord — som ikke sees motsagt — viser at det var full grunn til å fastholde den i «rettsoppgjøret» fra dommerstet tildels nedklubbede påstand at Norges krig var slutt i og med kapitulasjonen og æresord den 10. juni 1940.

Derfor fikk vi også høre den innviende general Ruges dobbelte prov i Skanckesaken.

Hvis Norges krig fortsatte etter 10. 6. 1940, da har Forsvarssjefen ifølge o.r.sakfører Sverre Hartmanns dokumentasjoner i Dagbladet — bistått tyskerne med militære disposisjoner, i en god hensikt?

VERDEN RUNDT:

SYDAFRIKANSK «APARTHEIT»

Statsministrene Malan og Strijdoms plan om oppdeling av Sydafrika Unionen i svarte og hvite områder, holder på å bli satt ut i livet. I denne forbindelse uttaler formannen i den kommisjon som er oppnevnt for å skape orden i kaoset, professor Tomlin, at der ikke er noen middelvei mellom de to poler: mellom fullstendig raseblanding og full adskillelse mellom negre og hvite. Professoren advarer mot det første alternativ som vil bety at Sydafrikas hvite vil forsvinne i et hav av svarte afrikanere.

Den nåværende befolkning i Unionen fordeler seg slik: 12 millioner bantu-negre, 1,2 millioner blandingsfolk, 410 000 indere og 2,8 millioner hvite.

Det er meningen at de svarte områder skal ha selvstyre, men ledelsen av Unionen som helhet skal ligge hos de hvite. Der vil trenge 300 mill. dollar i de neste 10 år for å sette planen ut i livet, utvikle landbruk, industri og handel, slik at det blir levelige kår i områdene som er avsatt for negrene. Der skal bygges skoler, universiteter og andre opplæringsanstalter, anlegges byer, store og mindre, samt landsbyer. En helt ny generasjon av Bantu-negre skal vokse opp med muligheter for å innpasse i et samfunn som mest mulig tilsvarende andre siviliserte samfunn. Målet er å gjøre forholdene så gode at negrene ikke skal fristes til å søke arbeide i de hvite områder.

Det er vanskelig å innse

hvorfor avisene, og ikke minst de norske, raser mot «Apartheits»-politikken. Den innebærer storslåtte reformer som etterhvert kan bringe en løsning som i det lange løp kan være tilfredsstillende både for svarte og hvite.

Dette er i sannhet hjelp til «underutviklede» folk og områder. Og adskillig mer effektiv enn den sagnomsuste norske Indiahjelpen.

Man har også lett for å glemme at det er de hvite som er Sydafrika-Unionens «urinnvånere». De har ikke tatt landet fra andre folkeslag, slik som de store europeiske kolonimakter har praktisert i et par århundrer, eller som jødene har gjort i Palestina, der de har fordrevet den arabiske befolkning.

Man har også lett for å glemme at negrene i Afrika er primitive folk uten oppdrift. Hva verdenskulturen i sin alminnelighet angår, har de bidradd lite eller ingenting, sammenlignet med andre fargete folkeslag som f.eks. araberne, kineserne, inderne og japanerne osv.

I motsetning til kolonimaktene, som i et par århundrer har holdt de farvede nede i uvitenhet og fattigdom for å profitere av deres «underutvikling», ser vi altså at Sydafrika Unionen legger fram en gigantisk plan for å hjelpe de «tilbakeliggende» bantunegre til leveligere kår og utvikle sin egen kultur og sivilisasjon.

X. Ø.

1958

Så har vi vakat in igen
«Ett gott nytt år»,
som följa skall, vi ha på känn,
i gamla spår.

Det blir väl stormakts-
konferens
på höi nivå
där ense att ej överens
man bliver då.

Och Freden får nog trångt och
trist
mest överallt
och kalla kriget blir förvisst
allt mera kallt.

Och Sputnik I och Sputnik II
nog följts av fler
och Vanguard startar då
och då
och trillar ned.

Blott vetenskapen framåt går
med stormsteg nu,
så kanske jorden detta år
sprängs mitt itu.

LASSE LANS
i «Fria Ord».

Nydelige ungdomslærere!

Som fotnote til avsnittet om gangen i straffesaker, side 57 i «Samfunnskunnskap for gymnaset» av prof. dr. jur. Johs. Andenæs, forskningssjef Odd Aukrust og lektor Ingard Hauge, står det bl. a. følgende: «Hvorfor bør også en mor der eller en landssviker få forsvare?»

Vel, nå vet vi hvor vi hører hjemme!

Bedriver påtalemyndighetens mørkets gjerninger? Kohts bedrede hukommelse

Toralv Fanebust gir glimt fra et nynorsk kriminalspill i diverse vendinger

I bladet Sandnes og Jærens Avis for 10. januar finner vi følgende overmåte interessante avsløringer av Toralv Fanebust i forbindelse med hans forsøk på å offentliggjøre det stenografiske referat av lagmannsrettssaken mot ham. Hvis vi ikke selv hadde hatt så smertelige erfaringer for hva våre justismyndigheter og det hemmelige overvåkingspoliti tillater seg i det de kaller en fri og demokratisk rettsstat, så kunne en nesten tro at beretningen var hentet fra et av landene bak jernteppet.

I de siste fem årene har høyesterettsdommer Terje Wold vært formann i den komiteen som klarlegger spørsmålet om «betryggende former for offentlig forvaltning» ved hjelp av en sivil ombudsmann til å overvåke embetsmennene som ikke alltid er å stole på. Kunne nå bare innstillingen bli ferdig og opphøyet til lov innen «den lille manns beskytter» stortingsmann Lars Ramndal blir for gammel til å bekle stillingen — på det at det ikke skal kunne medføre risiko å være embetsmann under overvåking av en slik ombudsmann. Denne risiko vil jeg illustrere med noen glimt fra et nynorsk kriminalspill i diverse episoder:

— Sommeren 1947 gikk jeg på rundspørring til trykkeriene i Stavanger for å få trykt mitt stenogramreferat fra de fem dagers lagmannsrettssak påtalemyndigheten førte imot meg fordi jeg hadde injuriert den fratrådte riksadvokaten på en slik måte at det ifølge aktor, statsadvokat Reidar Aasgaard ville være «kompromitterende for rettsoppjøret og en skandale for Norge» dersom beskyldningen ikke ble mortifisert.

Og nå viste det seg at kriminalpolitiet hadde sprunget foran meg i trykkeriene i Stavanger med forespørsel om noen der hadde trykkningsarbeid for meg? På grunn av politiets interesse for saken torde derfor ingen påta seg trykkingen av min stenogrambok.

Kriminalsjefen i Stavanger beklaget denne forhåndssensur som jeg fant straffbar

fordi den var rettsstridig. — Kriminalsjefen unnskyldte seg med at oppdraget var innløpet skriftlig fra kriminalsjef Kaltenborn i Oslo. Men se dette var nok en nødløgn, og som jeg før har hevdet bør det ikke gjøres til en tjenesteplikt å lyve.

— Det lyktes meg senere å få sikkerhet for at oppdraget ikke skrev seg fra herr Kaltenborn, men fra det hemmelige politi ved inspektør Bryhn i Justisdepartementet. Det er videre lyktes meg å bringe på det rene at herr Bryhn hadde mottatt oppdraget fra riksadvokat Andreas Aulie som igjen hadde mottatt sålydende orakelavsnitt i brev av 16. juli 1947 fra daværende statsadvokat, sene-

Et nytt syn på Egypt i USA?

En av Newsweeks redaktører har vært i Egypt for å få friske inntrykk av statsminister Nasser, hans mål og politiske linjer. Han skriver at Nasser fremdeles er en mann med en kultivert fremtreden og en avgjort charme, med en magnetisk tiltrekning på massene, også på ikke-arabiske muhamedanere. Han er finansielt redelig, en sjelden egenkap i egyptisk politikk. En av Faruk's palasser er blitt reservet Egypts presidenter, men Nasser lever i samme hus som han hadde som arméoberst, og er typisk familiemann. Han møter villig sine utenlandske motstandere, ansikt til ansikt, for å svare på deres spørsmål.

Nasser er en social reformator og har allerede gjort meget for å bedre boligforholdene, innført minimumslønninger o. l. for å bedre karene i de fattige masser. Men konflikten med Vestmaktene (og Israel) har satt dette reformarbeide år tilbake.

Den amerikanske reporter hevder at det er usannsynlig at Nasser kan miste makten i overskuelig fremtid, og hvis det skulle skje ville det sikkert bli en ny statsminister av mer

re førstelagmann Reidar Aasgaard:

«Jeg vil forsøke å få saken avgjort hurtigst mulig, og når dommen er blitt endelig, vil den straks bli sendt til fullbyrdelse. Man bør imidlertid ha sin oppmerksomhet henvendt på de stenografiske referater som Fanebust lot oppta i injurienesaken — hvis de blir utgitt i trykken».

Senere på sommeren lyktes det meg å få et trykkeri i Oslo til å påta seg fremstillingen av stenogramboken. Men under mine opphold i Oslo i sakens anledning ble jeg flittig praiet av en viss Eidem i herr Bryhns hemmelige politi. (Jeg gjorde denne Eidems nærmere bekjentskap våren og sommeren 1947 da han skygget meg på det aller flittigste). Hver gang han nå praiet meg, spurte han om når og hvor han kunne kjøpe min stenogrambok som han var så spent på å lese. — Vi var jo nesten som kamerater å regne etter at vi hadde drukket pjolter på Skansen sammen med to andre skyggere fra Bryhns legion og inspektør Lyngdal som lot sin planlagte seiltur gå omsonst for å øde sin whisky på et selskap av en så særegen sammensetning! Dette hendte siste uka i juni, midt under heiteste injurienesaken. Det var en strålende sol-

(Forts. s. 7).

sovjet-vennlig type.

Det kommunistiske parti er forbudt i Egypt.

Grunnen til statsminister Nasser's lite vennlige holdning overfor U.S.A. er i første rekke Vestens forsøk på å underminere hans stilling i de andre araberstatene og å isolere Egypt.

Fra Washington kommer forøvrig meldinger om at regjeringen har planer om å bedre sitt forhold til Egypt og statsminister Nasser, og gjøre ham til sin allierte. Det heter at Nasser ble alarmert av Sovjets taktikk i Syria, at Kremsherskere hindret Syria i å akseptere kong Ibn Sauds tilbud om å megle mellom Tyrkia og Syria, at Sovjets metoder skremte Nasser og åpnet hans øyne for betydningen av å ha venner i Vest. Nasser skal til og med ville gå inn for å blokere Sovjet-ekspansjonen i Midt Østen, hvis han får støtte av U.S.A., hevder Newsweek.

For å hjelpe sin klient — den av en intens og uredelig agitasjon forhåndsdomte professor R. S. Skancke — ville forsvareren dr. jur. Jørgen Øvergaard bringe til rettens kunnskap at den norske forsvarsmakt — etter den kongelige norske regjerings befaling hadde kapitulert den 10. juni 1940. Og at tre av regjeringens medlemmer hadde lest kapitulasjonsavtalen.

Det er blitt offisielt påvist at Nygaardsvold, Ljungberg og Koht har påtegnet at de i London har sett kapitulasjonsavtalen med tyskerne. Dette er grunnet den norske presses — med få unntagelser — opportunistiske holdning ikke kjent av almenheten, men av de etterhånden innviede. Norske historikere — de statslønede — har ennå ikke våget å bringe kapitulasjonsavtalens ordlyd —. Skjønt de også er innviet. —

Under bevisopptak i Skan-

ckesaken, administrert av dommer Reidar Dick Henriksen (rettsbok for Oslo forhørsrett for 27. og 28. november 1947) erklærer tidligere utenriksminister Koht blant annet: «Vitnet kan aldri huske å ha sett kapitulasjonsavtalen av 10.6. 1940.»

Etterat Utenriksdepartementet har godtgjort at — og etter at det var blitt offentlig gjort — at han har sett den — burde Koht ha forklart at hukommelsen hadde sviktet sterkt og på et avgjørende punkt i Skanckesaken.

Imidlertid har hukommelsen nu bedret seg noe:

I Kohts nylig utkomne bok erkjenner han på side 236:

«Bl. a. samrødt general Ruge seg med meg om formene for kapitulasjonen».

Alle vet hva det ligger i begrepet kapitulasjon, og dermed er alt sagt om Kohts bedrede hukommelse — etter at Skancke var skutt. —

OTTAR HULSE:

MYKLESÅKEN

Jeg leste med megen vemsel Dagbladets referat av rettsforhandlingene i Myklesaken. En mann med god utdannelse har valgt som levevei å skrive lidderlige bøker, skjont han må vite at det stridet mot vår straffelov og moral. Det er særlig hans siste bok «Sangen om den røde rubin» som har gjort at påtalemyndigheten måtte gripe inn.

Den slags bøker er egnet til å hisse opp ungdommens kjønnsdrift og til å krenke folks bluferdighet. Derfor er det straffbart å skrive slikt. Det er statens plikt å beskytte oss mot den slags litteratur. Men i retten fikk denne person medhold av sine kolleger i Forfatterforeningen under slagordet: «Kunsten for kunstens skyld». Dette slagord er selvfølgelig forkastelig. Med samme rett kan forbrytere si: «forbrytelsen for forbrytelsens skyld». Det avgjørende spørsmål er om kunsten er skadelig for menneskene eller ei. Er derfor et eller annet litterært verk av denne beskaffenhet, hjelper det selvfølgelig ikke om det fremstilles i kunstneriske former, og skal «kunsten for kunstens skyld» gjelde som grunnsetning, blir det ikke alene forfatterne som kommer til å nyte godt av den, men kunstnerne i det hele tatt. Har derfor en forfatter lov til i en bok å gi en nøyaktig be-

skrivelse av en kjønnsakt, har også skuespillere, billedhuggere osv. samme rett til innen sin kunstart å gjøre det samme. Det skulle se nydelig ut om man slipp løs på samfunnet den slags kunstnere. Saken er naturligvis den at slagordet «kunsten for kunstens skyld» i virkeligheten er et skalkeskjul for «kunsten for kunstnerens skyld». Disse innbilske egoister vil utgjøre en overklasse som skal ha fritt spillerom, altså uten å være underkastet den rett og moral som alle andre mennesker plikter å respektere. Det er jo en lett måte å tjene penger på å utgi lidderlige bøker, idet særlig ungdommen, som ennå finner at det er noe gåtefullt ved kjønnslivet, med nysgjerrighet kaster seg over den slags litteratur. Den norske forfatterforening, som for sin egen skyld står solidarisk med Mykle, har ikke alene trukket inn som vidner sine egne medlemmer, men også like-sinnede fra Sverige og Danmark, og alle var enige om at boken er god og uskadelig. En dansk forfatter sa at den i grunnen var kristelig. Spør Berggrav og Hallesby om de er enige. En annen mann, som var i 50—60 årsalderen — det var visst en rektor, altså en lærer, — påsto at den slags bøker slett ikke var så farlig for ungdommen, men at de

Forskjellig språk

Det er fremdeles mange i Vesten, som nærer det håp, at et møte på høyeste plan en dag skal kunne fjern den russiske mistillit overfor Vesten og føre til en opptining av den kalde krigen. I forrige uke utførte den særlig sakkyndige i russiske spørsmål, George Frost Kennan, — 53 år gammel, i sin tid U.S.A. ambassadør i Moskva, frisinnet demokrat, — et reall rothuggerarbeide med hensyn til ideen om et møte på høyeste plan, skriver «Time», The Weekly Newsmagazine. Atlantic Edition, 2. desember 1957. —

Og tidsskriftet fortsetter: «Som besøkende professor ved Oxford Universitet argumenterer Kennan i en tale, som ble kringkastet av BBC, med, at møter med russerne på høyeste plan nødvendigvis er dømt på forhånd til å mislykkes. Grunnen: *Sovjet-lederne er ikke mottakelige for fornuft.* (uthevet her).

Fra den tid, da de tilranet seg makten, for firti år siden, sa Kennan, har Ruslands kommunistbaser nyttet vel overlatt løgn som politisk våpen. Fire årtier med kynisk intellektuell opportuniste har ført til en særsynt fordervelse av kommunistenes sinn, og bevirket at de er ute av stand til å skjelve skarpt mellom kjensgjerning og innbilning i sitt forhold til en hvilken som helst fremmed konkurrerende makt. — Vanemessig misbruk av sannheten har i kommunistenes sinn gjort uklar forskjellen mellom hva, som helst de virkelig tror, og hva de anser det for formålstjenlig å si.

Når en har med slike fordervede sinnstilstander å gjøre, hevder Kennan, må Vesten godta den kjensgjerning, at

kanskje var farlige for fantasifulle menn i 50—60 årsalderen. Siktet han til seg selv? Så måtte han være sent uttørket. Jeg trodde at når folk var kommet i den alderen, hadde de ikke stort igjen av fantasien.

Det forekommer meg at det er noe usunt over mange av de såkalte forfattere, som av mangel på talent forfaller til å koke suppe på kjønnsdriften. Var jeg diktator her i landet, ville jeg anbringe dem i tvangsarbeidsanstalt til meget strengt legemlig arbeide i frisk luft og med simpel, men kraftig kost. Innen 2—3 år ville man ikke kjenne dem igjen.

Redselens korrektiv

Av ANDERS MELTEIG

Da ordet demokrati etter mange års forsmedelig tilværelse gjenvant sitt ry som den eneste tenkelige form for et samfunnsstyre, som var menneskene verdig, tok det også med seg det pralende sjølskrytet om sin fortrefelighet på alle felter. Det snakket om retsstaten, og hyllet friheten, men forvekslet den med lovløse friheter. Den lovet frihet for frykt og verden har neppe noensinne levet i en slik konstant frykt som siden de oeseirede har kapitulert. Den utga seg som fredens forkjemper og har gitt oss pax bellica (krig i fred). De sa, at de kjempet for de små nasjoners rett, og har brukt alle tenkelige våpen, terror og hyklersk agitasjon for å beholde sine røvede kolonier. Frihetskjemperne kalles for opprørere og annerledes tenkende men-

det er fåfengt å forsøke på å argumentere sovjetlederne rundt til Vestens synspunkt. «Der er ikke noe, som noen personlighet kan si til Krustsjev ved noen leilighet, hvor fremragende vedkommende enn måtte være, som plutselig ville kunne fjerne ukklarheten hos ham. Hva, vi står overfor, er ikke bare misforståelse, ikke bare ærlig tvil, men en verre, en egenskap, en fremkalt tilstand.

«Mange ville gjerne se bort fra de politiske spørsmål ved overenskomster om alminnelig nedrustning. Jeg kan ikke være enig i, at denne veien skulle være særlig lovende. Rustningen kan i seg selv være, og utgjør, en kilde til spenning. Det skyldes politiske meningsforskjeller og rivaliseringer. Å prøve på å avskaffe rustningene, før en har fjernet de varige interessekonflikter, er å sette kjerren foran hesten.»

«Veien til en tryggere og mer håpefull tingenes tilstand i verden, sa Kennan, «kan en ikke gå med kjempeskritt. — *Veien til å minske spenningen mellom Russland og Vesten er å løse opp konflikten i særskilte spørsmål og å ta opp hvert enkelt til behandling for seg.* Til dette er det ikke hektiske møter av eldre statsmenn, som vi trenger; det er en tålmodig, rolig, ordnet bruk av de regulære kanaler for privat meningsutveksling mellom regjeringene.»

nesker blir berøvet sin frihet. Barabas er blitt tidens helteskikkelse og atomsprengningene som «de tusen solers» symbol danner helteglorien om hans panne.

Det vekker tillive en liten setning — jeg tror å huske av Georg Brandes i sin bok om Francois de Voltaire, der han taler om menneskeheten: «sine frelsere har den hengt, og sine befriere har den kastet i fengsel». Det var da intet under at denne mann som faktisk inntok og opplyste Europa måtte leve i landflyktighet omtrent hele sitt liv, at denne mann som var rettferdighetens talsmann og de undertrykte venn ble nektet en grav i innviet jord, da han døde. Men senere ble jo restene av hans avsjede le-

geme ført hjem under æresbevisninger som neppe er blitt en konge eller keiser til del.

La dette i vår lange fredløshetsperiode, som jo fremdeles varer, være oss til trost og forhåpning, så vi ikke i bitterhet og nag øder vår egen framtid — lang eller kort.

For det har hendt atskillig, særlig i den senere tid, som gjør at demos ikke lenger går helt i blinde og stoler så fullt og fast på sin egen uangriplige fortrefelighet på alle områder.

Vi får se oss litt tilbake memorere enkelte uttalelser vi har hørt og sett gjengitt. Jeg tenker da på påstanden om at vitenskapen i et dikta-

Forts. side 8

Herrens tjenere

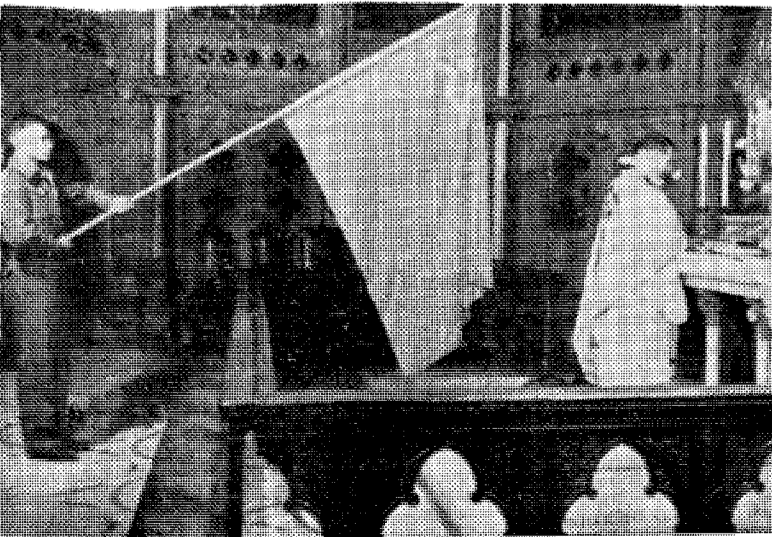
Også andre land har hatt sine Berggrav'er og Fjellbu'er, bl.a. Tsjekkoslovakiet.

Det gjelder bl.a. den katolske biskop Beran. Han tilhørte også «motstandsbevegelsen» under den tyske okkupasjon, trass i at tyskerne hadde gitt Slovakia den lenge tilstrepte frihet fra det tsjekkiske åk og gått med på opprettelsen av en selvstendig slovakiske nasjonalstat. Biskop Beran nektet konsekvent å samarbeide med det nye Slovias stats-sjef, dr. Tiso, som også var katolikk. Og selvsagt nektet biskop Beran å samarbeide med den tyske okkupasjonsmakten.

Så kom det kommunistiske kuppet i Tsjekkoslovakia i 1948, med etablering av et ateistisk-kommunistisk diktatur, inspirert fra Moskva. Da

sto biskop Beran i kirkedøren og tok imot den kommunistiske diktator *Gottwald*, hjemkommet fra et mangeårig opphold i Moskva som sekretær i den kommunistiske Internasjonale, — og rede til samarbeide.

Senere ble biskop Beran arrestert og torturert, og hans videre skjebne er visstnok ukjent. Han slapp således ikke så heldig fra sin samarbeidsvillighet med de gudløse, som f.eks. biskop Fjellbu, som sommeren 1945, fra prekestolen i Nidaros domkirke (og gjennom radioen) uttalte håpet om at Sovjets røde bannere, som da allerede vaiet over Berlin, Wien, Varsjava, Budapest og en rekke andre europeiske hovedsteder, snart også måtte komme til å vaie over resten av Europas hovedsteder.

Biskop Fjellbu velsigner det sovjet-russiske flagg ved Nidarosdomens høyalter.

Vann og brød og hardt sengeleie

I en redegjørelse i Arbeiderbladet for noen tid siden angående fengselsreglementet, kunne man lese at «Hårdt nattelie» var i den grad skjerpende at det betinget et fradrag i soningstiden på *totredjedeler*, vann og brød med bare én tredjedel, står der.

Hardt nattelie betyr: at fangene må ligge uten madrass eller andre myke underlag; under hodet en hard rull. Denne form for straffenedsettelse brukes ikke mere, iallfall har statsråden (justisminister Haugland) ikke hørt om noen som velger den,» står der.

*

På Bredtveit Kvinnefengsel i 1945 og utover, var det nok ingen som *valgte* hardt sengeleie. Og det kunne være interessant å vite *hvem* som var ansvarlig for denne form for ekstra-avstraffelse som samtlige fanger led under. Om det ble gjennomført ved et «privat initiativ,» når direktøren, frk. Aaslaug Aasland og inspektøren Gudrun Feyling, *fjernet* de gode madrasser og spiralbunnen som var i sengene under krigen og satte inn harde trebrisker, med høye skarpe kanter, ca. en halv meter brede, og tynne papirmadrasser (nesten uten innhold), og ingen hodepute.

Det var ikke senger, men torturredskaper som gjorde nettene til et mareritt for hundrevis av kvinnelige fanger.

Til min forbauselse finner jeg altså ovenstående meddelelse i Arbeiderbladet om at denslags form for skjerpet straff ikke er gått av bruk, men også i sin tid forutsatte en nedsettelse på *totredjeparter* av straffen.

Bredtveitfange.

VI BER OM UNNSKYLDNING —

Vi er blitt gjort oppmerksom på en beklagelig trykkfeil i siste nummer av vårt blad. Vår gode venn kriminalsjefen er av trykkfeilsdjevlen omdøpt til kriminellsjefen. Vi ber om unnskyldning.

SKRIV KORT

Det har så lett for å bli altfor langt når noen av våre mange venner og medarbeidere har noe på hjertet. Det faktiske forhold er jo at verdien av et innlegg nesten er omvendt proporsjonalt med lengden.

Altså: Skriv kort!

Londonregjeringens farlige spill

(Forts. fra s. 1).

de ikke kunne bli satt inn på den tyske østfront, kan den norske assistanse, og kanskje også tilskynnelse, til denne russiske aksjon mot norsk jord bare karakteriseres som et politisk sjakktrekk uten hensyn til Finnmarks befolkning.

Det skal villig innrømmes at mennene som var ansvarlig for disse ting har vært flinke til å røklegge de faktiske forhold. Men den som vil bry seg med å tenke aldri så lite selv, kan neppe unngå å forstå at avbrenningen av Finnmark ikke var noe onnsinnet NS-tiltak, men en tysk militær foranstaltning som London-regjeringen måtte være fullt klar over på forhånd, da den meldte seg som deltager i det russiske Finnmarksfelttog. Ja så klart var dette forhold at selveste Nürnberg-domstolen ikke våget å dømme enn SS-general for det — og da var det neppe rom for tvil! At NS-folk under disse forhold hjalp til med å evakuere befolkningen slik at den kunne slippe best mulig fra følgene av Londons russiske krigs-eventyr er det vel neppe riktig å bebreide dem.

Presset på Sverige.

Men tilbake til den svenske hvitbok. Londonregjeringen brukte hendelsene i Finnmark som utpressningsmiddel overfor svenskene, idet det etter den første henvendelse å dømme skulle være fare for at tyskerne «trakk seg videre tilbake i Norge under lignende planmessige ødeleggelser som i Nord-Norge». Alle vet at påskuddet slik situasjonen i Nord-Norge var, bare var militært tøv. I den annen henvendelse til svenskene påberopte en seg at «den norske regjering mente å måtte regne med at de tyske tropper ikke ville nedlegge våpnene, men fortsette kampen» (etter en eventuell kapitulasjon på hovedfrontene). Samme argumenter ble brukt i en siste henvendelse 23. april.

Svenskene avsto å sette sa-

Røsten fra London

Over BBC kom i september 1942 følgende Øksnevadske uttalelse:

At hver soldat som kjemper og faller for Sovjet, kjemper og faller for Norge og vårt fedrelands fremtid.

ken på spissen og henviste til at slik situasjonen var kunne uforsiktige svenske handlinger føre til nettopp det en sa seg å frykte, desperate tyske handlinger i sluttfasen. Den svenske regjering viste altså her en betydelig klarere forståelse av situasjonen, for ikke å snakke om en betydelig større ansvarsfølelse.

Det kan neppe interessere det norske folk i dag om den selvbestaltede hjemmefrontledelse ga svenskene de eller de opplysninger om situasjonen i Norge, og om den var enig med Londonregjeringen eller ikke. Det som burde interessere først og fremst, er den rystende mangel på ansvarsfølelse som ble vist i denne sak fra norsk side og denne nye dokumentasjon av hvor farlig det er for mennesker å leve så lenge i eksil at de nesten glemmer å tenke norsk. Vi får håpe at de impliserte grøsser i dag når de tenker på hva disse uoverveiede handlinger kunne ha ført til av ulykker og redsler for det norske folk. Rent bortsett fra at svenskene på sin side sikkerlig takker sin Gud for at de ikke lot seg presse til et krigs-eventyr som i første omgang iallfall sikkert ville ført til en katastrofe også for Sverige. Den tyske armé i Norge hadde, som alle vet en betydelig slagkraft og tellet ca. 100 000 mann mere enn den svenske etterretningstjeneste var klar over — en ikke ubetydelig feilregning i et militært oppgjør.

Nasjonal Samlings innsats.

Det er imidlertid også en annen side ved saken som nå fortjener å bli trukket frem i lyset, og det er Nasjonal Samling og Vidkun Quislings siste innsats for at Norge ikke skulle bli en blodig krigsskueplass i krigens sluttfase.

Selvom svenskene naturligvis hadde ret i at Wehrmacht i Norge stort sett ville bøye seg for en tysk kapitulasjon i forbindelse med sammenbrudd på hovedfrontene, så besto det faktisk en alvorlig fare for visse desperate handlinger fra den nærmeste krets omkring Terboven, og antagelig da også med støtte fra SS-avdelinger. Terboven hadde slik forholdene lå an, og på bakgrunn av tydelig tale fra alliert hold, bare to valg: enten selvmord eller en siste desperat kamp med alle midler og uten hensyn til noen

kant. Han vaklet sterkt mellom disse alternativer, og det var naturligvis av betydning for avgjørelsen hva Quisling og Nasjonal Samling bestemte seg til. Quisling disponerte som bekjent på det tidspunkt både militære og administrative maktmidler som ikke ville være uten betydning.

Vidkun Quisling tok naturligvis et klart standpunkt mot alle slike planer om kamp og elendighet på norsk jord. Terboven fikk gjennom sin kontroll over pressen i første omgang hindret Quisling i å offentliggjøre denne sin beslutning om frivillig og fredelig overgivelse av den regjeringsmakt han hadde utøvet under okkupasjonen. En meddelelse herom fra Quisling og regjeringen ble stoppet, men Fritt Folk brakte i forståelse med Quisling en leder som klarla situasjonen, ikke bare for NS-folk, men også for det store nervøse publikum. Som et bevis på det, er det tilstrekkelig å minne om at omhandlede nummer av Fritt Folk ble revet bort i alle løssalgutsalg og at et enkelt eksemplar ble betalt på svarbørsen med store beløp.

Terboven våget på dette tidspunkt formodentlig ikke å gripe inn mot bladet — noe som forøvrig jo heller ikke kunne hindre meddelelsen i å nå ut til folk.

Vi er av den mening at Quislings klare standpunkt her mere enn noe annet fikk Terboven til å resignere og på den måte reddet det norske folk fra nye uberegnelige ulykker. Om ikke annet bør det norske folk nå 13 år etterpå være storsinnet nok til å yte den forkjetrede den honnør.

Observatør.

Gjør fortgang

med å få spredd prost Hedems «Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven». Send lister til oss over de som bør ha den og beløpet sendes over giro 15028 Forbundet, boks 3214, Oslo. La tredje opplag spredde like hurtig som opplag 1 og 2.

HVA SKJEDDE PÅ ELVERUM?

(Forts. fra s. 1).

tør være det groveste tilfelle. 8. Denne krigserklæring er fra hold, som ikke hører hjemme i Nasjonal Samlings rekke, betegnet som historiens mest ansvarsløse krigserklæring, hva den utvilsomt også er.

Men der må vel også ha vært andre forhold, interesser eller kanskje tidligere avtaler, som har medvirket til dette resultat?

Den overmåte dyktige og påpasselige engelske sendemann Sir Cecil Dormer hadde på Elverum presentert et telegram fra sin regjering, hvori denne lover øyeblikkelig og tilstrekkelig hjelp. Sikkerlig ikke for nordmennenes blå øynes skyld.

Et slikt løfte kan vel ha sin betydning, men utenriksministeren hadde klart for øyet verdien av engelske utenrikspolitiske garantier og løfter i Polens skjebne noen uker forut og han hadde enn yderligere noen dager i forveien overfor Stortinget tilkjennegitt sin oppfatning at det var Englands hensikt å trekke Norge inn i krigen.

Den som har lest Lord Alanbrooks bok «The Turn of the Tide» og hans skildring av Englands svake stilling på det tidspunkt, vil vanskelig kunne fastholde troen på at løftet var fremsatt i god tro. «Hjelpen» ble da også deretter.

9. Hvor kommer Stortingets representanter Mowinkel, Lykke og Sundby inn i bildet? Ble de og dermed Storget overhodet spurt? Dette punkt er hittil i alt hva der er skrevet, påstått og diktet om begivenhetene på Elverum fullkommen mørkelagt. **Hvorfor ties der hårdnakket om dette?** Det er vel slett samvittighet. Det eneste man har fått høre om Stortingets reaksjon og det er ganske nylig, er at den gamle hedersmannen Lothe gråt over all den sorg, som ville følge av krigen. Han hadde grunn til å gråte over det og meget mer til. Det var kanskje det han gjorde.

10. Det er gjentagende ganger fra forskjellig hold fremhevet at C. J. Hambro «har en vesentlig del av æren for begivenhetene på Elverum», m. a. o. at han deler æren med herr Koht. Hvor herr Hambro kommer inn i bildet, bortsett fra sin tilslutning til Nygaardsvolds forslag, er der ikke gitt noensomhelst opplysninger om. Av rene kjenns-gjæringer er kun opplyst, at han umiddelbart etter Stortingets oppløsning begav seg ilsomt til Stockholm. Herr

Hambro har ellers alltid vært fremragende til å påse, at Stortinget ikke ble trakkett på tærne, av f. eks. egenrådige statsråder. Man må i mangel av andre opplysninger gå ut fra, at det er riktig at herr H. ikke lenger befant seg på Elverum, da begivenheten tok den skjebnesvangre vending Noe større klarhet på dette punkt vil være av betydning — i flere henseender.

11. Umiddelbart forut for hendingen på Elverum var der hendt noe i Oslo og langs kysten, som sett i sammenheng bidrar til å kaste lys over det hele.

Det er nylig påvisst av overlege Scharffenberg og herr Leif Sundt, uavhengig av hinannen, at den engelske marineattaches anmodning til den norske admiralstab om å fjerne, eventuelt ikke legge ut minesperringer, hadde til hensikt å gi tyskerne fri passasje for å få flest mulig av deres styrker hit og vekk fra den yderlig svake vestfront. (Jfr. Lord Alanbrookes bok). Selv hadde de ikke til hensikt å komme til hjelp, som man på norsk hold nok har trodd ettersom anmodningen ble tatt tilfølge.

Her får man også svaret på det evige spørsmål: «Hvorfor skjøt ikke «Måkerøy»? Det offisielle svar, da det endelig kom, var at man ville ikke røpe batteriet og dermed trekke ild på seg!!

Selvfølkelig rent sludder! Marinen drev ikke med å telle på knappene for egen regning om den skulle slåss eller ikke, men gjorde sin plikt. Man har trodd at det var den engelske hjelp, som man ventet på og som skulle ha fri passasje. Ordren lød, som bekjent, at der skal skytes på tyske, men ikke på engelske og franske fartøyer.

Videre ble der natten til 8. april av England angivelig sperret endel havstrekninger langs norskekysten innenfor territorialgrensen for å stanse malmtransporten fra Kiruna. (Denne går iflg. minister Einar Masengs ihjeltidde bok altoverveiende over Østersjøen!) Ihvertfall ble dette kunngjort med brask og bram. Nu legger man ikke ut selvsjudd hverken for folk eller fe og samtidig kunngjør hvor de er, medmindre selve kunngjøringen har sin spesielle hensikt, i dette tilfelle politisk. Den tekniske mulighet av på noen nattetimer å minesperre dype og store havstrekninger er også temmelig tvilsomt. Det ser ut som kunngjøringen har vært det vesentligste, et ledd i planen om å trekke Norge inn i krigen.

12. Da verdenskrigen endelig tok slutt fikk det omtalte Storting den dom over seg, at

Bedriver Påtalemyndigheten mørkets gjerninger?

(Forts. fra s. 4).

skinnsettermiddag, og etter som Herren lar sin sol gå opp også over gode mennesker, var min hustru også med.

Og så opprant den dagen da maskinsatsen sto ferdig korrekturlest og papir for trykkingen var innkjøpt og kommet på plass. Da opptrådte en for personalet ukjent mann med varsel om at trykkeriet ville bli satt under blokade av «fagorganisasjonen» dersom ikke min stenogram-sats ble smeltet om i hans påsyn. Forsøkte trykkeriet å trosse seg fram og de faste kundene ville forsøke seg som blokadebrytere, ville blokaden bli utvidet til også å omfatte kundenes forretninger.

Så her hørtes gode råd ut til å være dyre. Trykkeribestyrelsen lå ved anledningen på hospital for operasjon og det er forståelig at sønner og svigersønner med forsørgelsesbyrde lot seg skremme til å styrte satsen under provokatørens kontroll. At han hadde oppgitt falsk navn sier seg selv.

På min henvendelse til politimesteren i Stavanger om en avskrift av inspektør Bryhns brev, fikk jeg til svar at herr Bryhn nektet utlevert slik avskrift. Senere erfarer jeg at nektelsen refererer seg til riksadvokatens påtegning av 27. mai 1950.

Min personlige henvendelse til inspektør Bryhn i hans løvehule på Victoria Terrasse ga negativt resultat. Han overhørte mine spørsmål og snakket i vei om vær og vind, deretter fulgte han meg pent og pyntelig ut på tråkka, slik som vi alle gjør med gjester vi setter særlig pris på!

I en skriftlig henvendelse av 4. oktober som jeg håpet ville finne en utvei til å få miseren ordnet og oppgjort på en anstendig måte. Men da det gikk et halvt års tid uten svar, skrev jeg om forholdet i Farmand. I brev fra Justiskomiteen ved Lars Ramndal, fikk jeg da omgående vite at min sak var sendt Justisdepartementet for nærmere granskning. — Derimot «glemte» herr Ramndal å røpe at han under hånd hadde gitt løyve til å «stille saken i bero i departementet».

Og her bør det stilles et par spørsmål:

Med hvilken myndighet

det ikke hadde vist seg som «folkets nødanker i farens stund». Denne dom er uriktig og urettferdig. Det var kjettingen som røk; ankeret holdt.

Olaf Holm.

er det Lars Ramndal gir Justisdepartementet en slik fullmakt, og i hvilken hensikt?

Er det hederlig av Justisdepartementet å innhente slik fullmakt, og har herr Ramndal utstedt den i forståelse med Justisnemnda eller i all hemmelighet og egenmektig herlighet?

Sist høst ba jeg høyesterettsadvokat Finn R. Schjødt gi meg en uttalelse på grunnlag av de for sakens vurdering nødvendige dokumenter som måtte bli å utlåne fra Justisdepartementet og fra politikkammerne i Stavanger og Oslo, men hittil er alle vesentlige dokumenter for forholdets vurdering nektet utlånt advokaten under påskudd av at det nærmest dreier seg om interne skriv!

Det innrømmes dog at jeg riktignok var satt under overvåking og forhåndssensur ved trykkeriene, men at det skjedde på grunn av min uønskede kritikk overfor rettsoppgjøret. Men denne bortforklaring er litt for himmelblå, herr riksadvokat! «§ 100» var i den tiden belagt med rettsstridig blokade, og det lille uorganiserte trykkeri der jeg fikk fremstilt lommeformatheftene «Mens vi venter på «§ 100», ble ikke hjemsoekt av politiet, til tross for at påtalemyndigheten hadde kjennskap både til heftene og trykkestedet som dessverre hadde for liten kapasitet for mitt omfangsrige stenogram. Så det var åpenbart ene og alene mitt fryktede stenogramreferat man var ute etter. Narvesen-kioskene var dessuten rettsstridig stengt for «§ 100» og for «Mens vi venter på «§ 100».

Slik står altså denne saken for tiden herr komiteformann, høyesterettsdommer Terje Wold. Blir nå herr Ramndal påskjønnnet med fortsatt formannsverv i Justiskomiteen, kan han vel prolongere sitt løyve, slik at denne kjedelige saken stilles i bero på ubestemt tid, slik at utlån av dokumentene ikke blir aktuelt før om femti år!!! For som jeg tidligere har sagt: Mangt og meget taler for at rettsstaten for tiden bor i gaseøyne.

Og det må være meget merkelige følelser den gjenlevende av de tre dommere i saken, sorenskriver Harbek i Horten, erfarer at mitt fullstendige og feilfrie stenogramreferat måtte bringes ut av verden på denne lyssky og i aller høyeste grad rettsstridige måten. Kan han være i tvil om at det må være noe muffens med en rettssak og

Kamp mot kommunismen

Forts. fra side 2

kanskje milliarder på en fortrinlig måte i kommunismens tjeneste. Se på Frankrike! Det kommunistiske parti er i dette land vokset noenlunde proporsjonalt med den amerikanske hjelpen.

Og se på Norge! Ingen regjering er gått til et så veldekket bord som Arbeiderpartiet i 1945. Jeg siterer her Hambro og jeg viser også til tallene som ikke lyver. Det antikapitalistiske Arbeiderparti kastet seg i armene på den amerikanske storkapital og fikk både gaver og lån. Og sosialistpartiet vokser. Hva det kaller seg har mindre å si. Nå er faktisk en borgerlig regjering utenfor praktisk politikk.

De europeiske statsmenn virrer hit og dit til møter og konferanser som maur i en tue som det brenner i. Her går neppe en uke uten at Norge har en eller flere mer eller mindre usakkyndige kommisjoner på vingene. Fjerner vi frasene blir resultatene meget magre. I alle større konferanser har Sovjet trukket det lengste strå siden før 1945.

For over 20 år siden ble det her i Norge lagt fram et annet demokratisk system med frie valg i yrkesgrupper og ansvaret for statens styre og stell lagt på fagfolk.

Dette program var så visst intet diktatur-program.

Nå nærmer vi oss veis ende — i tåka.

J. B.

en dom som får så uhorste følger, og hva føler han seg forpliktet til å foreta seg i sakens anledning?

Kan noen vennlige mennesker hjelpe ung, dannet, stille tysk-norsk dame, av god familie, med et oppvarmet, møblert eller delvis møblert værelse i Oslo fra første mars til sommerferien. Sengklær selv. Forskuddsbetaling.

Billett til «Folk og Land» merket «Hjemløs».

Annelise Parow

TANNINNSETNING

• Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Det gjelder våre krigsinvalider

Vi ber deg være med oss i hjelpen for våre krigsinvalider. Send ditt bidrag, stort eller lite, til:

HJELPEORGANISASJONEN
for frontkjempere.

Postboks 1407 V, Oslo.

Postgirokonto 18070.

Benytt postgiroinnbetalingskort, det er enklest og billigst.

Konsulent

Alle spørsmål vedrørende økonomi, produksjon og omsetning, fra de minste til de største.

«Noen må også ta seg tid til å gruble»

Skriv til
kandidat **G. H. T. Holtskog**
Adresse Nannestad

Gårdbrukere!

Legger De om til mere kornproduksjon, trenger De nok endel planeringsarbeide. Husk da, adressen er:

A/L MASKINPLANERING, UVDAL. v/ T. Solheim.

Norge mellom England og Tyskland

Av Generaladmiral a. D. Hermann Boehm:

er nå kommet i handel. Illustrert. Pris kr. 20.00 innb.

Lager hos: Ing. P. Thjømøe — boks 122

Stavanger og Store Bjørn, Bestumveg 19 A, Bestum.

Optima Elite

m/ tabulator. Kuffert kr. 595.—. Optima Plana m/ skinnkuffert kr. 545.—. Optima Standard m/ desimaltabulator kr. 1220.

Greie betalingsvilkår. Nærmere opplysninger sendes

BERTEL BRUN

Boks 4017 - Oslo.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerede beslag.

Inneh. ALF T. LUNDE,

Moseveien 8

Tlf. 68 28 17, priv. 67 07 79

Overrettsakfører
SOLVEIG STANG

Bentsebrugt. 16 C, oppg A.
Tlf. 37 96 26, Oslo.

Familie-, arv-, skattesaker.
Timebestilling.

Samme sted: Stensilering.

Undertegnede har overtatt

RODELØKKA LEKETØY- OG KORTEVARE- FORRETNING

som anbefales på det beste.
Gjøteborggt. 11, telefon 370550.

Gjertrud Parow.

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

DRAMMEN

Barnesøye

MARTIN KJELDAAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 84

Til Forbundets medlemmer!

Vær vennlig, begynn allerede nå å sende inn til Forbundet — giro 15028 boks 3214 Oslo din medlemskontingent for året 1958. De som fremdeles står tilrest med kontingenten for 1957 må være vennlig å sende denne inn straks.

Kassereren

Litt av hvert

Ute i den store verden går det politiske spill om verdens skjebne videre. De gamle krigsallierte, som i sin visdom knuste Europas eneste bolverk mot Østen og kommunismen, vet ikke sin arme råd med hvorledes de skal få manet vekk de farlige krefter de slapp løs. Vi må tenke på det gamle eventyret om kvernen som malte sild og vellingsen strømmet ut over som en veldig druknende flod. Østens menneskevelling presser nå på, den har allerede oversvømmet nær på halve Europa, og selvom de allierte nå tvunget av nøden forsøker å reparere den gamle tyske døren mot øst, så er jo forholdet det at døren dessverre bare er halv nå.

Jo, det Europa som fulgte Englands undergangsprogram har sannelig høstet sine bitre erfaringer. Og det engelske verdensrike er det ikke rart igjen av: vennene på den annen side av Atlanterhavet har sikret seg sin del, koloniene rundt omkring river seg løs, og snart har det stolte Albion bare sin norske koloni igjen.

*

Sovjetmyndighetene har satt opp prisen på vodka, vin og endel andre saker for å skaffe staten større inntekter og endel norske aviser er fremme med pekefingeren og skriver: der kan en bare se hvor ille det er i kommunistlandet! Vi synes heller det var grunn til å hovre over at på dette område har vi da slått Krustsjev iallfall! Men så har jo våre styreere også i sin tid vært svært lysrøde — for å uttrykke oss forsiktig.

*

Emanuel Shinwell, Storbritannias forhenværende forsvarsminister uttaler at Storbritannia og USA burde anmode sine utenriksministre

om å søke avskjed. Han påstod under et politisk møte at dette vilde gi nedrustningsforhandlingene med russerne en ny frisk start. Vi synes oppriktig talt at det ikke kan være noen grunn til å stoppe med utenriksministrene i Storbritannia og USA, og for den saks skyld ikke med utenriksministrene heller. Vi kjenner en hel masse både ministre og andre her i landet, som tiden har løpet ifra og som burde slå følge!

«Prosessen var således en ren politisk affære. Den virker særlig motbydelig, fordi den fant sted i et demokratisk land med høy rettskultur. Saken var også klart rettsstridig. Ingen straffelov kan, som det her skjedde, gis tilbakevirkende kraft. Dommen var også et brudd på prinsippet om likhet for loven».

De tar feil, ærede leser, det er ikke rettsoppgjøret i Norge Kåre Herstad skriver om i *Farmand* nr. 1—2 i år, men om rettsoppgjøret i Finland.

Farmand

Vår relativt anstendige motstander, forretningsbladet *Farmand*, er tildels artistisk anlagt: Skibsredere og storindustriens ledere undervises ukentlig om vin og malerier. Samt litt Mykle.

Kan det trengees?

Bladet behandler f. t. Norges (sviktende?) økonomiske potens, men vel ikke redaksjonens mer intime bekymringer? Imidlertid har bladet i norsk presseørken — fått enn stor og interessert lesekrete, som vel stifteren Einar Sundt aldri kunne ha tenkt seg? Bladet leses like intenst i dag som når en annonseleser studerer *Aftenposten*.

Farmand har gitt plass for Scharffenberg — ja tilogmed for fordømtes påvisninger av rettsoppgjørets invaliditet.

Laget *Farmand* sin solbris før medvinden begynner å blåse for alvor? Ære være bladet for det! A.

BLADETS NYE REDAKSJON

er i høy grad mottagelig for meningsytringer fra lesernes side. Vi vil gjerne gjøre bladet slik at det kan fylle sin misjon, og vi er derfor takknemlige om de lesere som har noe på hjertet med hensyn til bladets innhold og utforming sier fra — og helst direkte til oss. Både ros og ris er gagnlig for et blads ledelse og vi lover å ta ethvert råd og vink opp til alvorlig overveielse.

Bruk

FOLK OG LAND

til dine annonser

Hvem reddet Gerhardsen?

Geskjeftige journalister har trukket frem igjen historien om da Gerhardsen ble reddet fra Sachsenhausen ved svensk mellomkomst og overført til — vi hadde nær sagt *Lebu*. Til å begynne med var meldingene svært mystiske: en nordmann — som var så beskjeden at hans navn ikke kunne nevnes, het det — hadde henvendt seg til statsminister Per Albin Hansson, som igjen hadde henvendt seg til tyskerne gjen-

nom en kontakt som heller ikke kunne nevnes. Begrunnelsen for henvendelsen var at det velsignede rykte i Norge fortalte at Gerhardsen lå dødssyk i Sachsenhausen, mens det tvertimot viste seg at han var så sprek da han kom til Grini at han greide å planlegge landssvikoppgjørssamlingsregjeringen.

Vel, all denne hemmelighetsfullhet hørtes eiendommelig ut. De med «gode gjerninger» fra okkupasjonens tid pleier jo vanligvis ikke å stille sitt lys under en skjepp. Nå er imidlertid endelig katten sloppet ut av sekken. Det viser seg beklageligvis at det var «krigsforbryteren» den finske utenriksminister Tanner som hjalp Gerhardsen. Vi hørte intet om at Gerhardsen prøvet å hjelpe Tanner da denne ble belønnet med fem og et halvt års fengsel for sin kamp for Europa mot kommunismen og russerne før Finland forsvant bak jernteppet.

Etter at dette var satt viser det seg at det later til å bli stort slagsmål i jøssingleiren om hvem det egentlig var som «reddet Gerhardsen». Det er blitt slutt på den blyge beskjedenhet og VG lanserer den ene løsning mere fantastisk enn den andre. Noe av det kosteigste går ut på at endel skibsredere skulle ha bestukket general Rediess til å sende hjem sin gamle arge motstander Gerhardsen! Rent bortsett fra at det får være måte på edelhet, så lurer vi faktisk på hvorledes disse gode jøssinger kunne ha så god kontakt med selveste Gestaposjefen. De har vel aldri samarbeidet?

Hva forrederi er det vet man. Det er å ha en annen mening enn den herskende klikk.

Saint Just.

Redselens korrektiv

(Forts. fra side 5)

tur ikke er fri, at fri forskning ikke kan foregå der, men at den er ensrettet og kun tjener et bestemt politisk formål. Det underlige er at påstanden kan også komme fra mennesker med gode kvalifikasjoner for å kunne uttale seg, men det avslører jo bare at vitenskapsmenn, som tenker logisk og klart også med ærbødighet, når det gjelder sin vitenskap, plutselig mister sin bedømmelsesevne, når de blander sine politiske standpunkter inn. Da tenker de med følelsen istedetfor med vettet.

Et spørsmål: Kan vitenskapen ensrettes? Ja, noen vitenskapsgrener, såsom historie og jus må vel tale å bli mishandlet fra tid til annen, fordi disse to vitenskapsgrene ofte må bygge på en rent menneskelig vurderingsevne, som til tider kan være av tvilsom verdi.

Men der vil alltid være en Thukydid som kan koble sakene sammen i riktig historisk sammenheng, og professor Jon Skie har flere rettenkende jurister i sitt følge, sjøl om ikke alle er av samme kvalitet og har samme grad av mot.

Hvis en så tenker på denne adgang til å misbruke disse to vitenskapsgrene, så har den i alle fall vært benyttet i full utstrekning av demos her hjemme. Det har intet det skal ha sagt andre i så henseende.

Hva historieskriverne angår, så har dr. Johan Scharffenberg uttalt at der har foregått «en systematisk historieforfalskning» siden 1945. Når det gjelder jussen, så vil jeg ikke gå så langt som avdøde advokat Karl Johansen — fremragende medarbeider i *Arbeiderbladet* i en rekke av år — når han skrev: «Jurister er åndslivets horer. De er tilsalgs for hvemsomhelst for penge», men den forferdelige hekseprosessen, som går under navn av rettsoppgjøret eller landssvikoppjøret fører iallfall tanken lett hen på uttrykket: *summa jus. summa injuria*».

Og de historieskriverne og de jurister som i en opprørt tid

HENVENDELSER TIL

BLADETS REDAKSJON

bes adressert direkte til denne og ikke til noen av redaktørene privat. Det siste vil bare resultere i forsinkelser.

Redaksjonen avsluttet
tirsdag 14. januar.

lar seg henrive til å tenke med følelsene istedetfor med vettet vil altså risikere å miste sitt ansikt, sitt omdømme både som mennesker og vitenskapsmenn, hvis ikke glemselens nådige slør skulle legge seg over deres ubetydelighet.

Ensretting av vitenskapen i politisk hensikt er en farlig ting for den som gir seg i kast med det.

For de eksakte vitenskapers vedkommende er påstanden om ensretting den mest rendyrkede absurditet. Så lenge naturlovene gjelder vil såvel demokratiet som diktaturer være nødt til å følge de sammede vitenskapelige regler: i ydmykhet å søke sannheten.

Demokratiene er hverken så kjepphøye eller så skrāsikre på sin egen ufeilbarhet lenger nå, siden Russlands «ensrettede» vitenskap klarte å sende opp sin jordsattelitt. Der er forvirring over en lav sko. Sputnik har klart, ikke bare å korrigere påstanden om vitenskapens ensretting, den har også klart å skape en ny frisk og sund redsel i demokratiens rekke.

Det var et forfriskende, feilende og fornyende uvær som raste over den fornylig avholdt NATO-forsamling i Paris, der forvirringen var fullstendig!

Det var et redselens korrektiv, som fikk demos til å tenke — iallfall for en stund. Og demos har intet annet korrektiv enn redselen.

Nå har vi — den fredløse del av Norge — bare en ting å gjøre: i utrettelig troskap å søke sannheten og bare sannheten, og så langt våre evner og krefter rekke, klargjøre den for flest mulig av våre medmennesker.

Anders Melteig.

FOLK OG LAND

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50
pr. halvår. Sverige og
Danmark: kr. 29,00 pr.
år, kr. 14,50 pr. halvår.
Utlandet for øvrig: kr.
33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.
halvår. I nøytralt om-
slag kr. 35,00 pr. år, kr.
17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonspris:

32 øre pr. millimeter
over en spalte.

Bruk postgironr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo